

Spion 'nog steeds risico'

Vanunu vrij maar met veel beperkingen

21.4.04

De Israëlische 'atoomspion' Mordechai Vanunu komt vandaag vrij. Wat hij aan geheimen nog wereldkundig kan maken is al dagen hét onderwerp van discussie in Israël.

ISRAËL

Inez Polak

TEL AVIV – Na 18 jaar, 6374 dagen, komt gevangene nummer 1005962 vrij. Zijn naam: Mordechai Vanunu. Zijn titels: technicus, klokkenluider, held, kandidaat-Nobelprijswinnaar, atoomspion, landverrader en mol van de Mossad. Zijn mis-/heldendaad: het doorverkopen van Israëls atoomgeheimen aan een Britse krant.

De inmiddels 49-jarige atoomtechnicus zal vanochtend om elf uur de gevangenis verlaten, waar tv-ploegen en fans uit de gehele wereld hem opwachten. Maar een echt vrij man is hij voorlopig niet. De Israëlische veiligheidsdienst heeft hem een reeks beperkingen opgelegd: het land mag hij niet uit; een paspoort krijgt hij niet; hij moet zijn adres opgeven (een lux woning in Jaffa, bekostigd door sympathisanten, al zou hij ook overwegen in een klooster te gaan); de stad mag hij niet uit zonder dat eerst te melden; en hij mag geen ambassades in. Israël vreest dat hij dan asiel aanvraagt.

De geheime dienst ziet in Vanunu nog altijd een enorm gevaar, hij zou nog vele geheimen kunnen verklappen. Om de bevolking daarvan te overtuigen hebben twee geheim agenten hem onlangs in zijn cel opgezocht. De opname van het gesprek – Vanunu wist er niet van – werd doorge-

speeld aan de media. Die houden nu al dagen een waar Vanunu-festival met 'de geheime banden'. Het gesprek zelf moet de inlichtingendienst hebben teleurgesteld, al doet Vanunu de doorsnee Israëliër gruwelen: Israël moet een Palestijnse staat worden. Zijn ouders – gelovige joden uit Marokko die met hem hebben gebroken – moeten volgens hem maar terug naar Marokko. Israëls atoomreactor moet, net als die in Irak (door Israël gebombardeerd, red.) worden vernietigd.

VERVOLG OP WERELD 7

Vanunu: Het was een opzetje

21.4.04

ISRAËL

VERVOLG VAN PAGINA 1

Hij is tot het christendom overgegaan omdat volgens hem het jodendom en de islam achterlijke godsdiensten zijn. Op de kernvraag antwoordt Vanunu dat hij niet over nog meer informatie beschikt. Hij wil slechts zijn denkbeelden uitdragen.

Misschien wel de interessantste passage is die waarin hij suggereert dat Israël hem opzettelijk zijn gang heeft laten gaan om de atoomgeheimen wereldkundig te maken. Dat laatste wordt door alle ingewijden als kolder afgedaan, ook door degenen die nu de inlichtingendiensten ervan betichten dat zij Vanunu ten onrechte blijven achtervolgen – uit wraak en om hun eigen blunders te verdoezelen.

Indertijd stond Vanunu op de

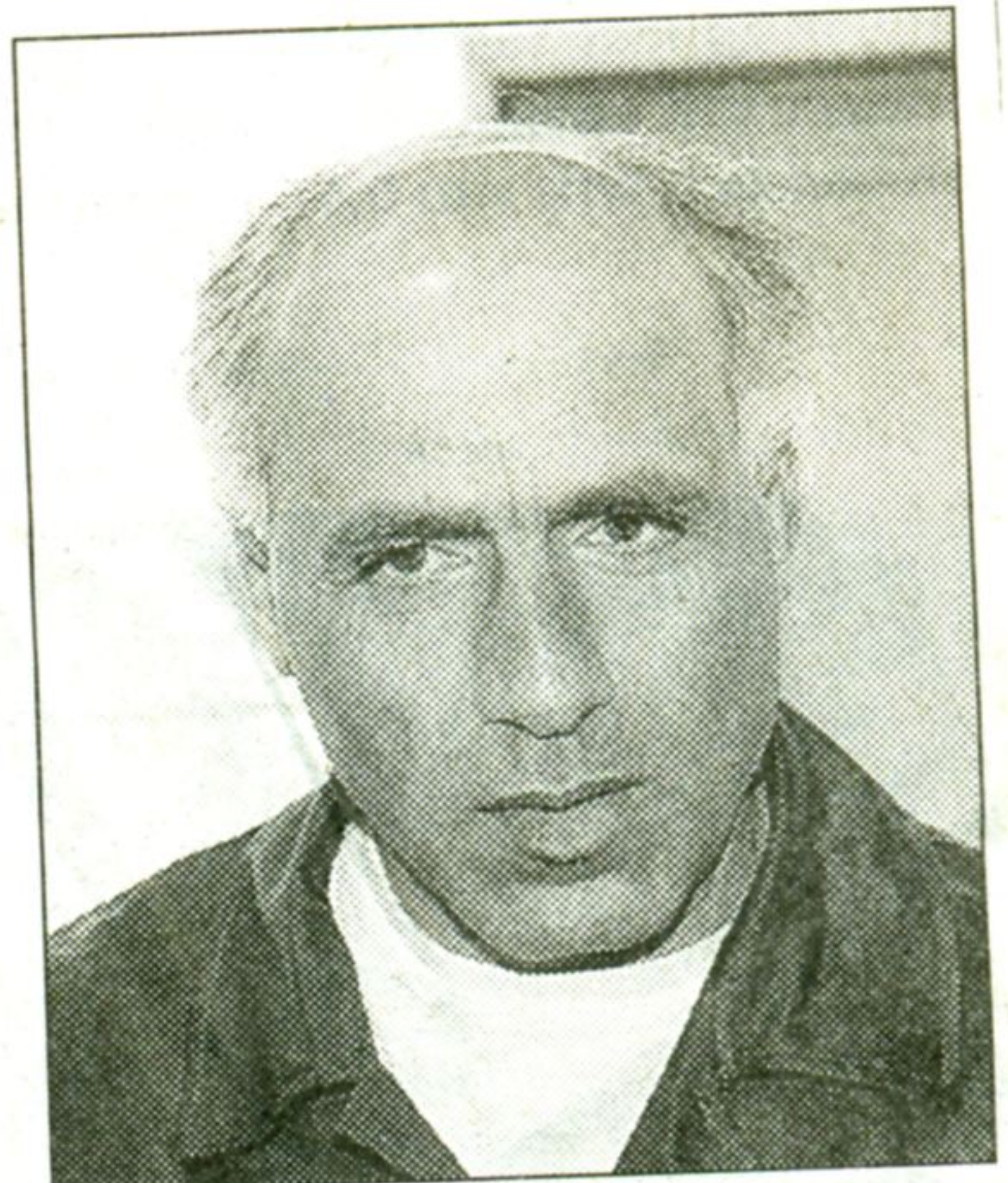
universiteit van Beer Sjeva al bekend om zijn weinig zionistische opvattingen. Een medestudent stelde zelfs de autoriteiten op de hoogte en kreeg het antwoord dat ze ervan wisten. Hoe kon het dan dat Vanunu acht jaar lang in de kerncentrale in Dimona kon werken en daar plekken fotografeerde waar hij niet eens mocht komen? In 1985 trok hij de wijde wereld in, sprak met tal van mensen, maar pas in 1986 verkocht hij zijn verhaal en foto's aan de Britse *Sunday Times* voor 75 000 dollar. Deskundigen leidden er destijds uit af, dat Israël over honderd tot tweehonderd kernwapens beschikte.

Schokkend was dat niet, Vanunu's verhaal versterkte bestaande vermoedens. Israël had die weliswaar nooit bevestigd om zich te onttrekken aan enige inspectie. Maar het had ze ook nooit ontkend, om zo zijn afschrikwèkken-

de kracht te versterken.

De Mossad zette vervolgens een blonde agente, Cindy, in om Vanunu – niet echt een Don Juan – vanuit Londen naar Rome te lokken. Vandaar werd hij naar Israël ontvoerd. Ook dat verhaal zou nooit wereldkundig zijn geworden als Vanunu niet vanuit de arrestantenwagen zijn hand met gegevens over zijn ontvoering tegen het raam had gehouden. Nog een voor Israël vernederende blunder.

Volgens sommige columnisten zou Israël nu bevreesd zijn dat Vanunu nog meer feiten zal verstrekken over zijn ontvoering en de werkwijze van de Mossad, hetgeen tot problemen met Engeland en Italië zou kunnen leiden. Hoewel valt aan te nemen dat die landen allang weten wat er zich precies heeft afgespeeld. Sjlomo Gazit, oud-hoofd van de militaire inlichtingendienst, had



Mordechai Vanunu

gisteren op de Israëlische radio dan ook geen goed woord over voor de paranoia van zijn collega's: „Ze hebben zelf de schijnwerpers op hem gericht. Laat Vanunu nu toch gewoon het land verlaten en naar de hel lopen.”

Inez Polak